

Rapport från cecas konferens Museum and Written Communication i Yerevan, Armenien 20-25 oktober 2012

Den här gången var vi ca 140 entusiastiska ceca medlemmar som under en vecka samlades i Yerevan för att byta erfarenheter, knyta kontakter och förkovra oss.

Konferensen inleddes med två workshops en om text och en om sociala media. Båda var intressanta och de representerade de två riktningar som konferensens tema var uppdelat i, texter i utställningarna och texter i sociala media. Sociala media har diskuterats på alla ceca konferenser jag varit på men om man i början optimistiskt sa, kasta er in, se till att inte missa tåget, det här är framtiden! Var budskapet vid årets konferens mer, det här är något etablerat, tänk efter innan ni kastar er in för att delta, ta fram en strategi, gör aldrig reklam via sociala media, förankra iden hos er chef innan ni startar, se till så att museiledningen är medveten om att det krävs en person på heltid som jobbar med detta, kom ihåg att de som är aktiva på sociala medier väntar sig svar direkt vilket betyder att man alltid måste ha någon som bevakar vad som händer och svarar även under semestertider och storhelger, och till sist gör det inte om ni inte kan göra det bra!

Av keynote föreläsarna är det tre som jag tycker att det är värt att omnämna. Catherine Guillou från Louvren, John Reeve GEMs (Group for Education in Museum) förra ordförande, och Nick Winterbotham GEMs nuvarande ordförande.

Catherine Goullou talade om hur man på Louvren helt gjort om och samordnat alla texter som förklarar för besökaren var de befinner sig och hur de skall hitta i museet. Samt skapat nya riktlinjer för alla texter till de fasta utställningarna. John Reeve höll en humoristisk föreläsning med utgångspunkt i hans erfarenheter både från British Museum där han var chef för education 1982-2003 och andra museer i London som Tate Modern, Whitechapel och V&A. Föreläsningen inleddes med en historisk översikt som gav ett ramverk till varför många museer antingen gör alldeles för långa och svåra texter eller inga texter alls. Sedan flyttade han sig till nutid och gav aktuella exempel från flera av Londons museer där V&A lyftes fram som ett positivt exempel medan de institutioner som arbetar med konst som Tate Modern och White Chapel fick mycket kritik för att de enligt Reeve inte tar någon hänsyn till sin publik och till och med öppet går ut med att de inte är intresserade av att förklara vad de visar. Enligt Reeves är det stora problemet fortfarande en ojämn maktfördelning i museerna där curatorerna speciellt på konstmuseer inte släpper in andra i utställningsproduktionen förrän det är alldeles för sent.

Nick Winterbotham talade om vikten av lärande i museet och styrkan och betydelsen av mötet med museet som ett medel att forma vårt lärande. Och hur det därför är det helt nödvändigt att ha besökaren framför sig när man skapar utställningar och bestämmer vad de skall förmedla och hur. På det sättet har museernas förmedlingsavdelningar, enligt Winterbotham, en otroligt viktig roll att fylla som en länk mellan utställning och besökare.

Av de övriga talarna vill jag nämna: Marina de Luca från Italien som berättade hur man på Museo di Arte Moderna i Rom har ett projekt som vänder sig till Alzheimersjuka och deras vårdare vilket visat sig ge goda resultat i form av ökat minne och ökad livskvalitet. Odette Peterink från Museum Plantin Moretus i Belgien som berättade om projektet, Lyssna med dina ögon, ett samarbete med en närliggande särskola där man till deras kursmaterial gjort ett pedagogiskt material med bilder och text som skall fungera som stöd för lässvaga. Detta har varit så lyckat att samma material även erbjuds till andra lässvaga grupper som nyanlända invandrare, och barn med läs- och skrivsvårigheter. Gafni Peleg Smadar på Israel museet i

Jerusalem som redogjorde för en fantastisk konstutställning de gjort för barn och vuxna tillsammans där temat var instruktioner. Utställningen blandade rena instruktionsverk av samtida konstnärer med andra verk som försetts med humoristiska instruktioner skrivna av förmedlingsintendenterna. Alla av museet skrivna instruktioner fanns i ett spår på golvet som besökarna kunde följa.

Av de föreläsningar som handlade om sociala medier och museer var det främst tre som stod ut: Theodorus Meereboer från E30 Foundation i Nederländerna, Gina Koutsika från Imperial War Museums i London och Jenni Fuchs från Staatliche Museum zu Berlin. De använde alla Twitter som exempel när de talade om hur man bör göra och vad man bör tänka på när man ger sig ut på sociala medier. De tog också upp vilka för- och nackdelar det finns med sociala medier och vilka fallgropar man kan stöta på.

Årets konferens var förlagd till Armenien, ett land jag visste mycket lite om innan jag kom dit. Armenien är kristet dock med en egen fornkristen tro och en egen "påve". Både vuxna och barn, män och kvinnor, pojkar och flickor rörde sig ute på gatorna både dag och kvällstid och det kändes tryggt att vistas ute ensam i Yerevan. På min studietripp besökte jag både genoside museet och den armeniska "Vatikanstaten" vilka båda gav perspektiv på landets historia och den starka känslan av gemenskap och sammanhållning armenier över hela världen verkar dela. 3,2 miljoner armenier bor i Armenien medan ytterligare ca 6 miljoner finns spridda över världen. Armenien har genom historien nästan alltid varit ockuperat av andra stater. I slutet av 1800-talet och en bit in på 1900-talet utrotade den turkiska regeringen 1,5 miljoner armenier i Turkiet och i de områden i Armenien som gränsar till Turkiet.

I slutet av 1910-talet blev landet självständigt efter 600 års ockupation men det slukades nästan omgående av Sovjetunionen som de sedan lytt under fram till perestrojkan 1991. Efter sovjettiden var landet förfallet och utblottat och sedan befrielsen har man sakta men säkert arbetat med återuppbyggnaden men det är fortfarande väldigt fattigt och förfallet även inne i Yerevan. Museerna och utställningarna är otroligt ålderdomliga vilket var intressant då de verkligen fick mig att fundera över besökarens upplevelse och roll i museet. Antingen fanns där inte tillstymmelse till text eller så fanns det oändligt med text som lyfte enskilda personer t ex arkeologer och arkitekter. Det gränsade till personkult och kändes helt irrelevant för mig som besökare då jag inte vill veta vilken fantastisk person arkitekten som fantiserat fram hur det framgrävda monumentet/byggnaden sett ut, utan på vilka grunder han gjort detta och varför man tror att byggnaden sett ut just som han tror när det faktiskt bara fanns en hög fragment kvar. På det sättet fick mötet med de armeniska museerna mig hela tiden att tänka ur ett besökarperspektiv, hela konferensresan blev därigenom lite av en psykologisk workshop där frågan om texter i utställningen och utställningen som text gång på gång ställdes på sin spets.

Jag har i mina rapporter från tidigare konferenser ofta ställt mig kritisk till de forskningsprojekt som presenterats på konferenserna vilka jag ofta upplevt som irrelevanta, kvantitativa pseudundersökningar utan förankring i museerna och deras utställningar. Då flera i Cecas styrelse kommer från universitetsvärlden (vilket jag och många med mig ser som ett problem) har dessa presentationer dessutom ofta fått oproportionerligt mycket tid. Denna gång var jag däremot förvåntansfull inför vad forskarna skulle säga om text i utställningarna, så döm om min förvåning när det i motsats till tidigare konferenser plötsligt inte var någon enda riktig forskningspresentation. Den enda slutsats jag kan dra av detta är att det inte forskas på texter och innehåll i utställningarna utan bara på de olika publikernas upplevelse av museet vilket jag tycker är både märkligt och tråkigt.

Precis som vid konferensen i Rom (där italienska förmedlingsintendenter öppet protesterade mot detta) lät man vid denna konferens det privata företaget Pierrici Codess Coopculture presentera sin verksamhet i vilken man mot betalning ordnar visningar för barn unga och vuxna åt museer i Italien. Detta kan verka oskyldigt men vid konferensen i Rom fungerade företaget även som sponsorer något det är troligt att de gjort även här. Det känns djupt olustigt då misstankar om mutor och korrupcion (till Cecas ordförande Emma Nardi) oundvikligen infinner sig i samband med detta. Förutom detta anser jag det bara helt moraliskt förkastligt att Ceca lyfter fram och promotar ett vinstdrivande företag som är starkt ifrågasatt bland italienska museiepedagoger vilka med rätta anser att det hindrar utvecklingen av den förmedlande verksamheten i de italienska museerna vilka när de kan köpa sig fria från publikarbetet har hittat ett kryphål för att slippa förändring av interna museala strukturer och hierarkier.

Vid förra konferensen presenterade styrelsen ett projekt där man efter förfrågan från länder med små resurser till pedagogisk verksamhet i sina museer börjat sätta ihop en mall för "best practice". När projektet presenterades var man noga med att redovisa att man var medveten om problematiken med att kalla något "best practice" men att man valt att ändå använda begreppet då man ansåg att det skulle gynna användarna. Istället för att ge förslag på innehåll och detaljutförande är detta ett verktyg som man kan använda i planeringen av ett pedagogiskt projekt som sedan kan utformas och innehålla vad som helst. När ramverket lanserades vid förra årets konferens uppmanades cecamedlemmar att använda det och sedan återkoppla till Marie Clarte O'Neill som tagit fram underlaget och leder projektet. Det visade sig nu att ett flertal institutioner över hela världen arbetat med detta och vid årets konferens avsattes tre pass för redovisning av dessa projekt med syfte att utvärdera och förbättra verktyget. Intentionen är självklart god. Den pedagogiska verksamheten på museet upplevs självklart som viktigare och får högre status om man har stöd i dokument från en internationell museie organisation som ICOM/Ceca på det sättet kan organisationen med dokumentet stödja museiepedagoger runt om i världen både i sitt arbete men också i sin dialog med museiechefer mfl både inom och utanför den egna institutionen. Flera av projekten var självklart intressanta men tyvärr tog detta mycket tid och fokus från konferensens tema - text.